

УДК 81.25

Степанчук М. – ст. гр. 343

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ І АНАЛОГІЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ РИС ХАРАКТЕРУ

Науковий керівник: к.ф.н., доцент Ясинецька О.А.

Для досягнення максимальної адекватності перекладу фразеологізмів з англійської мови українською й у зворотному мовному напрямку пропонуються різні способи перекладу, серед яких основними є: еквівалентний переклад, аналогічний, описовий, антонімічний переклад, калькування, комбінований переклад. Фразеологізми на позначення рис характеру людини в різних мовах можуть певною мірою співпадати. Відповідно, розглянемо особливості перекладу фразеологізмів на позначення особливостей характеру людини (на матеріалі української та англійської мов), з увагою до надання перекладацького еквівалента й аналога.

Так, еквівалентний переклад фразеологічної одиниці спостерігається за наявної подібності між одиницями мови оригіналу й цільової мови за змістом і структурним складом компонентів. Повні фразеологічні міжмовні еквіваленти – це стійкі словосполучення-відповідники, які є тотожними за значенням, лексичним складом, образністю, стилістичним забарвленням і граматичною структурою, наприклад: *боятися власної тіні – be afraid of one's shadow; мати олімпійський спокій – have an Olympian calm*. Неповними (або частковими) еквівалентами є ті фразеологічні вислови, які мають відмінності в структурно-граматичному або лексичному плані, коли певний компонент фразеологічного вислову цільової мови не є прямим відповідником компоненту фразеологічного вислову вихідної мови, хоча може належати до тієї ж тематичної групи. Прикладами фразеологізмів, які тотожні за значенням, стилістичним забарвленням і близькі за образністю, але мають розбіжні в лексичному складі, є: *заяче серце – faint hare; busy as a bee – працюючий, як бджола; твердий горішок – hard nail*.

Перенесення ознаки з одного об'єкта уваги (в наведених нижче фразеологізмах – з тварин) на інший (людину) за їх подібності – тобто, шляхом образного порівняння й метафоризації – у різних мовах здійснюється по-різному: хоча механізм створення переносного значення є спільним для всіх мов, тип асоціативних сем може відрізнятися, що залежить від культурно-історичних уявлень народу про світ. Наприклад, *комашини не скривдить – he wouldn't hurt a fly; бути упертим, як осел – obstinate as a mule; harmless as a dove – безневинний, як дитя; слон в посудній лавці – a bull in a china shop; пихатий, як індик – proud as a peacock; спокійний, як удав – as cool as cucumber*. Переклад за аналогією може відрізнятися не лише за образом, але й за структурно-компонентним складом, наприклад: *за словом до кишені не лізе – to have ready tongue; пальця в рот не клади – not be at a loss for a word; to wear one's heart upon one's sleeve – душа навстіж*.

Існують і фразеологізми, що подібні за значенням, образністю, стилістичним забарвленням і часом навіть лексичним складом, але відрізняються за такими формальними ознаками, як кількість слів (наприклад: *гадина потайна – snake in the grass; to waste words – кидати слова на вітер*), відмінність порядку слів (*комашини не скривдить – he wouldn't hurt a fly; timid as a hare – заць полоханий; heart of flint – кам'яне серце*). Ці приклади містять певну семантичну або структурну модуляцію.

В цілому, певна семантична чи структурна модуляція може сприяти адекватності відображення смислу фразеологічної одиниці засобами мови перекладу.